

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

ESTRATÈGIA TERRITORIAL

PLA D'ACCIÓ

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

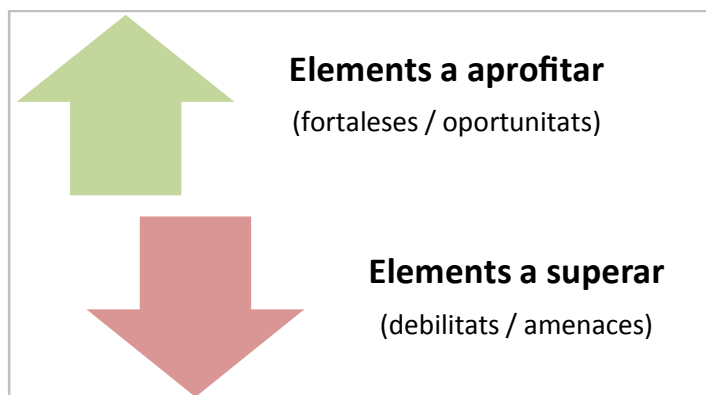
Diputació Tarragona

VI. ESTRATÈGIA TERRITORIAL

Tal com es comenta en la presentació del present Pla Estratègic Comarcal de Desenvolupament Socioeconòmic Rural 2014-2020, aquest document és la lògica i necessària continuació dels treballs portats a terme a la comarca en els darrers anys en matèria de planificació estratègica (PCDRI 2000-2006 i 2007-2013).

Tot i que certs reptes, oportunitats, debilitats, fortaleces i amenaces detectats i explicats en aquells documents continuen tenint vigència, el present treball ha tractat d'actualitzar tots aquests elements en base la realitat present.

Per tot això, i abans de presentar l'objectiu estratègic del Pla, i les diferents línies estratègiques, programes i actuacions, és important, a mode de resum de les diferents matrius DAFO presentades en l'apartat de Diagnosi, explicitar una sèrie de qüestions que la comarca ha de superar (o tendir a fer-ho) i, alhora, tot un seguit d'elements positius que ha d'aprofitar per superar les mancances o limitacions detectades.

Així doncs, tot seguit es mostren aquests elements.

CAL SUPERAR

- Dificultats per atreure o generar inversions en determinats municipis. Existència de notables diferències en els nivells de dinamisme entre ells.
- Població envellida. Pèrdua generalitzada de població jove en els municipis, en especial de manera localitzada.
- Part de la població jove treballa fora de la comarca i augmenten els casos de pobles dormitori.
- Descens continuat de la superfície agrària utilitzada (SAU) en els darrers anys.
- Envel·liment de la població ocupada del sector agrícola i manca de relleu generacional en moltes explotacions.
- Excés de cases buides en alguns municipis, costoses de rehabilitar per introduir en el mercat de venda o lloguer.
- Dificultat en l'accés a finançament que deriva en una limitada capacitat financera dels perfils de població emprenedors, fet que dificulta la creació de nous negocis.
- Es detecta certa manca de cultura emprenedora entre la població (especialment entre els joves). Poc impacte de la formació per fomentar l'emprenedoria i manca d'accions d'aflorament i tutela de les idees de negoci.
- Zones sense accés a TIC i/o baixa qualitat de l'accés.
- Persistència de clares limitacions en les infraestructures i els serveis bàsics. Recursos hídrics limitats en algunes zones i municipis.
- Dificultat en l'obtenció de recursos per a la rehabilitació i conservació del patrimoni arquitectònic.
- Absència d'un transport públic plenament vertebrat. El servei de transport públic en autobús no dona solucions prou adequades a les necessitats de desplaçament dels habitants / visitants.
- Dificultats per al manteniment d'infraestructures turístiques com ara camins, senyalització de rutes, senyalització de llocs d'interès, etc.
- Dificultat en l'adquisició de finques agrícoles i béns immobles necessaris

en l'explotació, sobretot pel que respecta a joves agricultors quan no hi ha vincle familiar, degut als elevats preus de la terra.

- Creixement de la massa forestal per abandonament o desús d'antics camps de conreu amb el conseqüent perill d'incendis forestals.
- Dèbil nivell d'aprofitament dels boscos. Manca d'una gestió acurada de la massa forestal degut al poc rendiment de la fusta i els seus derivats.
- Escassa demanda de biomassa a nivell local. Poc desenvolupament del sector.
- Dificultat en la visualització dels rendiments que poden generar els espais forestals. Rendes a curt termini improbables.
- Gran presència de boscos abandonats que requereixen d'adequacions prèvies i de cert temps de transició fins a un estat òptim o desitjable d'aprofitament.
- Atomització dels propietaris forestals i manca de mecanismes de treball articulat entre ells.
- Lenta i difícil implantació de les energies renovables en àmbits privats i sobretot en els públics.
- Manca d'un relleu generacional o traspàs actiu en els comerços, que provoca el tancament progressiu de molts establiments.
- Baix nivell d'associacionisme en el sector comerç, que impossibilita la realització d'accions de promoció, difusió i formació de manera conjunta, coordinada i consensuada.
- Oferta comercial generalment poc adaptada als canvis del mercat i a les noves demandes dels consumidors (en horaris, producte, servei, etc).
- Manca de planificació estratègica i d'accions potents de dinamització del sector comercial.
- Manca de coordinació entre el sector turístic i comercial per a la promoció del territori i dels seus productes de qualitat.
- Baix nivell d'aprofitament de les noves tecnologies en el sector.
- Manca de senyalització comercial a la majoria de municipis dificultant l'accés dels visitants als comerços i donant una imatge de dispersió del sector.
- La desertització comercial d'alguns municipis. El tancament progressiu d'establiments provoca un efecte dominó que a tot el teixit comercial

dels pobles.

- Manca d'interconnexió entre els agents públics i privats en el desenvolupament d'estratègies i planificació turística.
- Desequilibri en les dinàmiques turístiques. Existència de municipis sense establiments, serveis i/o equipaments de suport a l'activitat turística.
- Manca d'operadors locals que gestionin una oferta turística de forma integral global i poca proliferació d'oferta i serveis complementaris a l'activitat turística.
- Baixa coordinació a nivell de promoció i imatge i manca de coordinació entre els agents turístics.
- Baix nivell d'utilització del transport públic, degut a la poca vertebració i insuficiència de la xarxa, amb les corresponents conseqüències a nivell ambiental.
- Abandonament prematur dels estudis d'una gran part dels joves que s'han quedat a viure a la comarca.
- Manca de perspectives laborals de part dels joves a la comarca.
- Passivitat i poca actitud activa en la creació de negocis. Manca de cultura emprenedora.
- En general poca oferta d'habitatges de lloguer en els pobles.
- Manca generalitzada de recursos econòmics dedicats a la innovació i transferència, en especial de procedència privada.
- La pròpia competència i desconfiança entre agents. Manca de visió estratègica de conjunt.

CAL APROFITAR

- Territori amb una forta identitat pròpia, amb una llarga història i tradició rurals.
- Visió territorial compartida, tant a nivell d'agents públics com privats.
- Riquesa paisatgística, agrícola, cultural i patrimonial. Llocs per visitar i llocs per estar. Llocs per caminar, llocs per gaudir del silenci i llocs per conèixer la manera de fer d'un territori agrícola.
- Elevada importància del sector primari en l'economia comarcal. L'activitat agroalimentària com a element estratègic en la dinamització econòmica del territori (Cultura del Vi i Cultura de l'Oli). Presència de productes agroalimentaris valoritzats i lligats a distintius territorials de qualitat.
- Paisatge agrari en mosaic que conserva un important potencial turístic.
- Valoració i valorització creixent del paisatge i potencial inscripció d'aquest paisatge cultural a la Llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO.
- Comarca molt rica en recursos naturals i paisatgístics. Gran riquesa d'ambients que deriva en l'existència de sis Espais d'Interès Natural. Ens de gestió dels espais naturals actius i amb programes d'actuacions ben estructurats i planificats.
- Presència de recursos culturals singulars pel seu valor arquitectònic i /o patrimonial.
- Opinió majoritària, per part de la població del Priorat, de disposar d'una bona qualitat de vida.
- Creixent procés de coneixement i reconeixement del territori des de l'exterior.
- Augment de la valorització del paisatge com a recurs ambiental i turístic.
- Millora en el nivell de treball en xarxa des de diferents sectors / objectius.
- Creixement (tot i que lent) de les empreses de serveis i activitats turístiques.

- Potencialitat del turisme com a motor econòmic en bona part dels municipis. Capacitat de creixement i desenvolupament de l'oferta d'activitats complementàries: turístiques, gastronòmiques, culturals, mediambientals, etc.
- Potencialitat de desenvolupament del sector de la biomassa al territori.
- El sector agrícola i agroalimentari ha estat l'únic capaç de generar inversions importants d'agents de fora del territori durant els darrers anys.
- Les potencialitats de desenvolupament de la tradició vitivinícola i oleícola cap a l'àmbit turístic.
- Diversificació i complementarietat de les activitats agràries; cates de vi, cates d'oli, rutes gastronòmiques, visites a molins d'oli, etc.
- Demanda creixent de productes ecològics o amb distintius d'origen i de proximitat cosa que comporta oportunitats de comercialització dels productes locals.
- Programes i plans que ajuden fomenten el desenvolupament econòmic i la conservació de tradicions rurals (LEADER).
- Possibilitat de generar o atraure activitat industrial interessada en el prestigi de la marca territorial (bàsicament agro-indústria).
- Potencialitat de regeneració de l'activitat de la construcció basada en la rehabilitació d'habitatges (treballar en noves fórmules per potenciar-ho, p.e. masoveria urbana).
- Notable presència de cooperatives i agrobotigues, cosa que comporta un format ideal per a la promoció i projecció comercial, turística i econòmica del territori.
- Caràcter familiar del petit comerç rural que comporta avantatges competitiu (comerç de proximitat, vertebrador del territori, etc).
- Les progressives actuacions de rehabilitació de nuclis antics, que poden facilitar el manteniment i/o obertura de comerços i altres tipus d'establiments / serveis.
- El progressiu desenvolupament del sector turístic de la comarca ha de poder ser aprofitat pel sector comercial dels municipis.
- Proliferació de la venda directa de productes agraris (cellers, agrobotigues, fires, festes, etc).

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

Diputació Tarragona

- Estratègia turística ben definida, recolzada sobre els pilars bàsics del vi, l'oli i el paisatge.
- Bon posicionament turístic de la comarca. Imatge generada molt positiva.
- Proposta turística no massificada i poc saturada.
- Desenvolupament creixent de paquets turístics que lliguen allotjament, gastronomia, visita a cellers, tastos, etc.
- Els recursos naturals del territori permeten el desenvolupament d'un ampli ventall d'activitats (senderisme, btt, caiac, escalada, etc). El producte actiu i esportiu, sobre la base de la sostenibilitat, permet afrontar l'estacionalitat turística.
- Impuls i bona predisposició del sector en relació a l'adhesió de la comarca a la Carta Europea de Turisme Sostenible.
- El desenvolupament de l'enoturisme es perfila com un element estratègic de la política turística de Catalunya.
- Sensibilització general sobre la necessitat de portar a terme una gestió més eficient i acurada del patrimoni natural.
- Millora en el nivell d'instrucció dels joves en els darrers anys.
- Majors nivells d'instrucció entre les noies (major presència en estudis postobligatoris). Treballar per retenir aquest talent i capacitats.
- Major nombre de propostes formatives i ocupacionals per als joves (tot i que moltes fora de la comarca).
- Noves formes de treball a distància (teletreball) o experiències emprenedores d'èxit en l'àmbit rural poden ser opcions per als joves de la comarca.
- Augment del prestigi i nombre de practicants i opcions competitives dels esports realitzats en el medi natural (escalada, trail-running, BTT, etc).
- Inclusió en els programes de desenvolupament rural de polítiques i barems especialment dirigides a afavorir l'aparició de joves emprenedors.

Objectiu central de l'estratègia

L'objectiu central del Pla Estratègic de Desenvolupament Socioeconòmic Rural 2014-2020 de la comarca del Priorat és el següent:

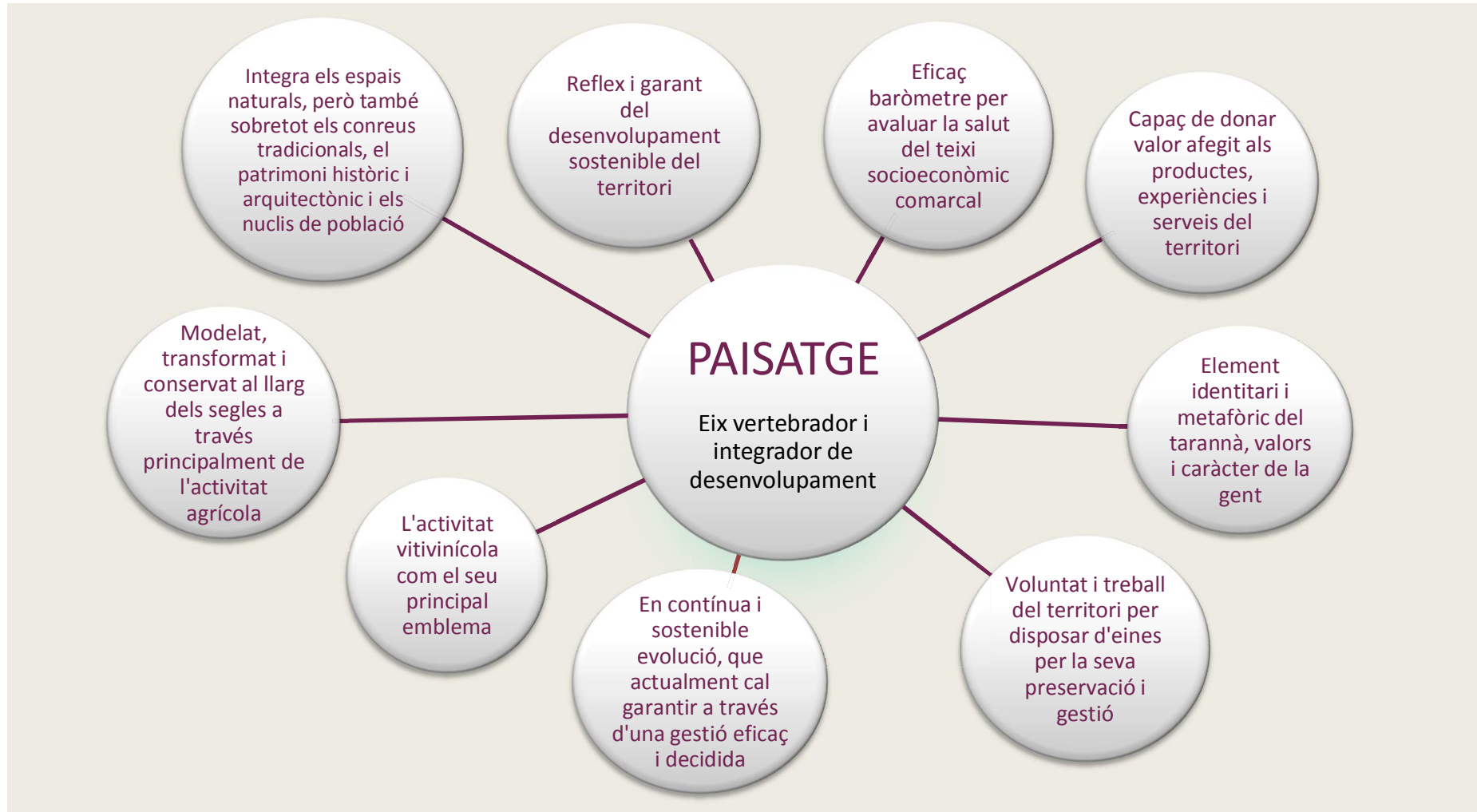
Aprofitar la força integradora, els valors, la qualitat i el valor històric i identitari del paisatge del Priorat per vertebrar i potenciar un model sostenible de desenvolupament basat en el què la Carta del Paisatge anomena l'eix Vi-Natura- Patrimoni, que permeti la generació de noves oportunitats i la millora de la qualitat i condicions de vida de la població actual i futura de la comarca, i la preservació i posada en valor del territori.

D'aquesta manera, el **paisatge** esdevé com el principal eix, vertebrador i integrador, de desenvolupament del territori. Un paisatge que aglutina una sèrie d'elements amb alt valor natural i també simbòlic, i que esdevé alhora un fidel reflex de les activitats que tradicionalment s'han portat a terme a la comarca. Val a dir que entenem el *paisatge* com a concepte, com a conjunt, en el qual s'hi integren aquests elements naturals, els físics, els culturals i l'activitat humana.

Així, com s'assenyala a la Carta del Paisatge, els paisatges del Priorat són "una expressió de la seva identitat". Una identitat que ve definida en gran part la modelació, transformació i conservació d'un territori que els propis habitants de la zona han portat a terme al llarg de la seva història, lligada al món del vi i a les activitats vitivinícoles (la CULTURA DEL VI). Aquest concepte, conjuntament amb els conceptes NATURA i PATRIMONI, conformen la base del desenvolupament sostenible que s'està, i es vol seguir, impulsant a, i des de, la comarca.

Un desenvolupament que passa pel respecte i potenciació dels espais naturals, els conreus tradicionals i el patrimoni històric i arquitectònic dels seus municipis. Aquests elements són els que acaben configurant l'emblemàtic, característic, simbòlic i diferenciat paisatge del Priorat, que des de diverses instàncies i entitats es vol valoritzar i preservar.

Un paisatge que es pot definir com a "*paisatge cultural agrícola de muntanya mediterrània*", que presenta una sèrie d'atributs, alguns dels quals es sintetitzen en la figura que es mostra tot seguit.

Consell Comarcal del
Priorat

Pla Estratègic Comarcal
de Desenvolupament
Socioeconòmic Rural 2014-2020

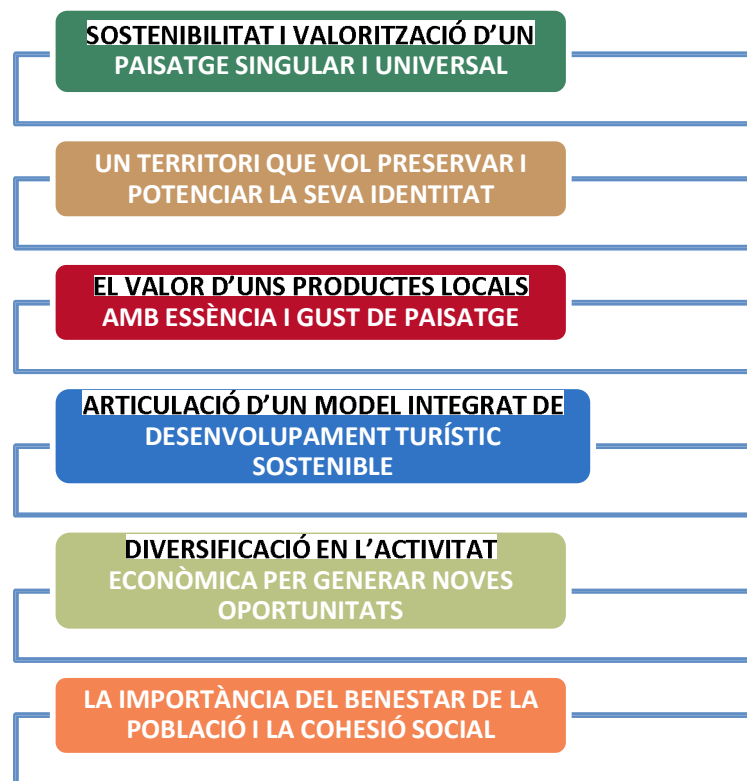

Diputació Tarragona

Línies estratègiques

Les línies estratègiques són eixos que orienten temàticament la proposta. Es desgranen en una sèrie de programes, que es poden en pràctica a través de les actuacions concretes que contenen.

Així doncs, en el present Pla d'Acció s'han establert les **6 línies estratègiques següents**:

Tot seguit es mostra un diagrama amb les prioritats d'actuació, segons línia estratègica.

